

Fra Danske Lov 1683.

XV. Cap: Om Dægne og Substituter.

2-15-1

Til Dægne skal herefter alleene forordnis Studentere, som skulle tage deris Kaldsbrev paa Embedet af den, som Rettighed haver at kalde, og saa overhøris af Superintendenten, om de dertil dygtige ere.

2-15-2

Dægnene paa Landsbyen skulle foruden den Undervisning, som skeer om Søndagen, ogsaa eengang om Ugen undervise Ungdommen i Børnelærdommen, saa at udi hver Uge udi Sognet det heele Sogns Ungdom eengang bliver af Dægngen undervist, og paa det sligt dis bekvemmeligere skee kand, skal Ungdommen af Torper og smaa Byer forføie sig til den Stæd, som Dægngen dem henstævner med Præstens Villie og Raad.

2-15-3

De skulle forrestaa Sangen i Kirken, naar Guds Tieniste der forrettis, efter den sædvanlige Maade.

2-15-4

De maa ei være Tingskrivere, eller betiene andre Verdslige Bestillinger.

2-15-5

De skulle Aften og Morgen ringe Bede og Fred-Klokken; Men hvor ingen Sædedægn, eller Substitut, er, skulle enten Sognemændene selv skiftis til det at forrette, eller samtlig handle med een, som det kand gjøre.

2-15-6

De skulle være deris Sognepræster hørige og lydige, i hvis de dennem paa deris Embedis vegne befale.

2-15-7

Naar nogen Præst foraarsagis ved Skrivelse at raadføre sig med Superintendenten, da skal Dægngen, eller Substituten, bære samme Skrivelse til næste Præst, som med sin Dægn, eller Substitut, skal fremsende den til sin Naboe, og saa fremdelis, indtil Brevet til Superintendenten fremkommer; Iligemaade forholdis med Beskeden, eller Raadførsel, fra Superintendenten paa Præstens Angivelse tilbage paa sine Stæder igien. Det skal og paa samme Maade holdis, naar Superintendenten paa sit Embeds Vegne skriver, enten Provster, eller Præster til.

2-15-8

Sædedægnene maa ei uden Herredet forreise uden Præstens Videnskab og Forlov.

2-15-9

Dægnene paa Landsbyerne skulle over alt være boesidende hos Sognene, og nyde de Dægneboeliger, som af Alders Tid have været Dægnene tillagte, med al deris rette Tillæg, og hvor ingen Dægneboelig været haver, skal dennem af Kirkerne og deris Patroner og Forsvar forskaffis beqvemme Boeliger i Sognet; Hvilke Dægnene selv skulle holde ved lige og forbedre; Men ellers nyde dem fri for Landgielde, Ægt og Arbeid.

2-15-10

De skulle nyde af Bønderne deris Offer paa de tre store Fester, til Bryllupper, Børnedaab, og Barselqvinders Kirkegang, saa og den sædvanlig smaa Retzel, Brød, Kage, Flesk, Gaas, Eg, som Bønderne hidindtil givet have; Item deris Dægnetraver, hvor Dægnetraver have været hidindtil givne, som skal være den tredie Deel saa meget, som Præsten bekommer til Tiende af alle slags Korn; Hvilke Dægnetraver skulle Dæggen paa Ageren leveris. Hvor hidindtil brugeligt haver været, at Dæggen i Stæden for Dægnetraver haver bekommet Korn i Skeppen, der bør det herefter derved at forblive; Dog at det ikke overgaar fornævnte Proportion.

2-15-11

Af Kirkerne bekomme Dægnene intet til Løn.

2-15-12

Der skal ingen Substituter være paa Landsbyerne, uden de, som de boesidende Dægne for deris Alderdoms, Svagheds, eller anden lovlig Aarsags, Skyld med Præstens og Provstens Samtykke tage for dem selv, og selv lønne.

2-15-13

Dægnene skulle over alt, enten der er jus Patronatus til Kirken, eller ei, aarligen give een vis Pension til Skolerne, enten i Korn, eller Penge, som skal være den femte Part af deris Korn-Indkomst. Dem, som ikke hidindtil penseret have, skal Patroni og Kirkernis Forsvar taxere, som dem billigt synis efter Leiligheden med Provstens og Bispens Betænkende; Dog at Pensionen ei overgaar den femte Part af Korn-Indkomsten, som forskrevet staar.

2-15-14

De skulle i rette Tide levere Pensionerne til Rectores Scholarum, som skulle uddeele dem ærligen til dem, som de tilkomme, enten Lærere, eller Discipler, og gjøre Regnskab derfor for Skolens Inspectoribus, Superintendenterne, Provsterne, Sognepræsterne, Borgemester og Raad.

2-15-15

Dægnene i Kiøbstæderne skulle nyde den Indkomst, som de af Alders Tid nydt have.